

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.034.01.2020

Pan
Tomasz Bednarek
Prezes Zarządu
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach
ul. Plebiscytowa 19, 40-035 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/046 - Zbieranie i oczyszczanie ścieków komunalnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, ul. Plebiscytowa 19, 40-035 Katowice ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prezes Zarządu, Tomasz Bednarek ² od 17 kwietnia 2018 r. Wcześniej w okresie objętym kontrolą funkcję Prezesa Zarządu pełnił od 18 grudnia 2014 r. Andrzej Pilot.
Zakres przedmiotowy kontroli	Finansowanie zadań dotyczących zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 (do 30 września) ³
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Joanna Paliga, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/359/2020 z 15 grudnia 2020 r. Piotr Jużków, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/358/2020 z 15 grudnia 2020 r. (akta kontroli str.1-5)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Funduszu w kontrolowanym zakresie.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W Funduszu planowano środki na finansowanie zadań dotyczących zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych, w tym ujętych w piątej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych ⁶ , w wysokości odpowiadającej zapotrzebowaniu. Zainteresowani beneficjenci mogli skorzystać z różnych form dofinansowania, w tym dotacji i pożyczek. Zgłoszone do dofinansowania wnioski były prawidłowo rozpatrywane. Fundusz weryfikował osiąganie deklarowanych przez beneficjentów częściowych i końcowych efektów rzeczowych i ekologicznych dofinansowanych przez siebie inwestycji poprzez analizę przedkładanej dokumentacji oraz kontrole w miejscu realizacji zadania. Dotrzymywał również obowiązujących terminów wypłaty dofinansowania.

¹ Dalej: „Fundusz”.

² Dalej: „Prezes”.

³ Z uwzględnieniem zdarzeń wcześniejszych i późniejszych o ile miały wpływ na działalność jednostki w kontrolowanym zakresie.

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200; dalej: „ustawa o NIK”.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Zatwierdzonej przez Radę Ministrów w dniu 31 lipca 2017 r., dalej: „AKPOŚK 2017”.

Wprowadzony w Funduszu system dofinansowania motywujący beneficjentów do ponawiania inwestycji proekologicznych należy zdaniem NIK uznać za przykład dobrej praktyki.

NIK zauważa równocześnie, że w uregulowaniach wewnętrznych Funduszu nie określono terminu na rozpatrywanie wniosków beneficjentów o dofinansowanie (ustalone zostały wyłącznie terminy na poinformowanie wnioskodawcy o kompletności wniosku lub o brakach uniemożliwiających jego rozpatrzenie oraz termin na zawarcie umowy). W konsekwencji, wnioskodawca nie posiadał informacji o maksymalnym przewidywanym czasie jaki upłynie od dnia złożenia kompletnego wniosku do dnia zawarcia umowy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie i wydatkowanie środków na finansowanie zadań z zakresu gospodarki ściekowej

Opis stanu
faktycznego

1.1. Zadania z zakresu gospodarki ściekowej zostały ujęte w Strategii działania WFOŚiGW w Katowicach na lata 2017-2020 oraz w planach działalności tej jednostki na poszczególne lata objęte kontrolą.

Zadania te były w większości realizowane w ramach opracowywanych corocznie List przedsięwzięć priorytetowych⁷.

Ponadto zadania takie przewidziane zostały w dwóch programach realizowanych przez Fundusz:

- „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego” realizowanego od IV kwartału 2016 r.,
- „Ogólnopolskim programie gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK⁸” realizowanego od II do IV kwartału 2020 r.
(akta kontroli str. 6-9)

1.2. Fundusz planował roczne wydatki na gospodarke ściekową na podstawie:

- ogólnodostępnych danych znajdujących się w kolejnych aktualizacjach KPOŚK,
- zobowiązań z umów, decyzji oraz promes z lat wcześniejszych,
- prognoz opartych na wieloletnim doświadczeniu ww. współfinansowaniu inwestycji wodno-kanalizacyjnych,
- deklaracji potencjalnych beneficjentów o planowanych inwestycjach.

Fundusz wziął udział w naborze wniosków o udostępnienie środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na udzielanie pożyczek dla beneficjentów realizujących przedsięwzięcia objęte Ogólnopolskim programem gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK.

W dniu 14 stycznia 2020 r. strony⁹ podpisały umowę o wartości 4.502,1 tys. zł na zadania realizowane w ramach ww. Programu w latach 2020-2023.

(akta kontroli str. 6-10, 147-163)

Prezes wyjaśnił, że przyjęty na dany rok podział środków finansowych na poszczególne formy pomocy udzielanej przez Fundusz (np. dotacje, pożyczki) wynika z możliwości finansowych Funduszu oraz oszacowania potrzeb regionu.

(akta kontroli str. 200-202)

⁷ Zadanie z zakresu gospodarki ściekowej zostało w całości ujęte w zadaniu priorytetowym pn. „Ochrona wód”.

⁸ Środki NFOŚiGW wydatkowane za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Faktyczny okres finansowania: od II kwartału 2020 r. do IV kwartału 2020 r.

⁹ NFOŚiGW i Fundusz.

Fundusz stosował rozwiązania motywujące beneficjentów do ponawiania inwestycji proekologicznych. Polegały one na możliwości umorzenia 35% lub 45% wykorzystanej pożyczki pod warunkiem przeznaczenia umorzonej kwoty na inne zadanie proekologiczne¹⁰. Maksymalna wysokość umorzenia w pozostałych przypadkach nie mogła przekroczyć 10% i 0,5 mln zł. W efekcie w okresie objętym kontrolą Fundusz umorzył 176.434,9 tys. zł pożyczek, z czego 169.497,3 tys. zł zostało przeznaczone przez beneficjentów na kolejne zadanie proekologiczne.

(akta kontroli str. 58-142, 396)

1.3. Środki zaplanowane na finansowanie zadań związanych z gospodarką ściekową w latach 2018-2020 wynosiły 197.181,1 tys. zł i w całości pochodziły ze źródeł krajowych, z tego 189.502,1 tys. zł w formie pożyczek i 7.679,0 tys. zł w formie dotacji¹¹.

Na realizację zadań z zakresu ochrony wód w ramach listy zadań priorytetowych Fundusz w tym okresie zaplanował 179.179,0 tys. zł. Na realizację dwóch ww. programów na lata 2018-2020 Fundusz zaplanował, odpowiednio: 16.500,0 tys. zł (z tego 6.500,0 tys. zł w formie dotacji i 10.000,0 tys. zł w formie pożyczek) oraz 1.502,1 tys. zł (w całości w formie pożyczek). Zadania z zakresu AKPOŚK 2017 były ujmowane w ramach listy zadań priorytetowych z zakresu ochrony wód¹².

(akta kontroli str.11-57, 188)

1.4. W Funduszu obowiązywały zasady przyznawania dofinansowania i oceny wniosków, ustalone przez Radę Nadzorczą Funduszu¹³.

W przypadku zadań zgodnych z listą przedsięwzięć priorytetowych nabór wniosków odbywał się w sposób ciągły. Najczęstszą formą wnioskowanego wsparcia¹⁴ była pożyczka wynosząca do 90% kosztów kwalifikowanych. Pożyczka ta, po spełnieniu określonych warunków, mogła zostać częściowo umorzona.

W przypadku programu „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego” nabór wniosków również odbywał się w sposób ciągły, a możliwe do uzyskania dofinansowanie pokrywać mogło 100% kosztów kwalifikowanych (do 40% z dotacji i do 60% z pożyczki).

Natomiast w przypadku „Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK” nabór wniosków odbywał się w okresie od 1 lipca 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r., a możliwą do uzyskania w tym programie formą wsparcia była pożyczka do 100% kosztów kwalifikowanych¹⁵. Pożyczka mogła zostać częściowo umorzona.

We wszystkich przypadkach Fundusz stosował obowiązujące w danym momencie „Zasady udzielania dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach”,

---

¹⁰ Od 1 maja 2018 r., Wcześniej istniała możliwość umorzenia 40% lub 45% pod warunkiem przeznaczenia umorzonej kwoty na realizację zadania proekologicznego. Natomiast umorzenie bez jakiegokolwiek warunku mogło wynieść maksymalnie 15% i nie więcej niż 1 mln zł.

¹¹ Fundusz nie prowadzi ewidencji w zakresie planowania środków na zadania ujęte w AKPOŚK 2017.

¹² Zadania ujęte w AKPOŚK 2017 nie były odrębnie wydzielone (planowane) – wchodziły w skład zadań planowanych do realizacji w ramach listy zadań priorytetowych na dany rok.

¹³ Zasady udzielania dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach ustalone w uchwałach nr: 148/2017 z dnia 10 maja 2017 r., 120/2018 z 25 kwietnia 2018 r., 397/2018 z 29 stycznia 2019 r., 260/2019 z 26 września 2019 r., 96/2020 z 16 kwietnia 2020 r. i 189/2020 z 10 lipca 2020 r. Natomiast kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Funduszu Rada Nadzorcza uchwaliła 28 listopada 2011 r. (uchwała nr 376/2011)

¹⁴ Ustalono na podstawie badania próby 28 wniosków (wnioski w 100% zbadanych przypadków dotyczyły pożyczki) spośród 113 złożonych w latach 2017-2020. Próbę wybrano losowo.

¹⁵ Pojęcie kosztów kwalifikowanych zostało wskazane osobno dla każdego programu i listy zadań priorytetowych.

w których określono następujące terminy na realizację poszczególnych etapów rozpatrywania wniosków i zawierania umów z beneficjentami:

- termin na poinformowanie wnioskodawcy o kompletności lub niekompletności złożonego wniosku – 30 dni z możliwością jego przedłużenia do 90 lub 180 dni¹⁶ „w przypadkach uzasadnionych liczbą złożonych wniosków”,
- termin na podpisanie umowy z beneficjentem – 4 miesiące od daty podjęcia uchwały przez właściwy organ Funduszu. W przypadku niedotrzymania terminu decyzja traci moc, chyba że w jej treści określono inny termin jej obowiązywania. Na wniosek beneficjenta termin podpisania umowy mógł zostać przesunięty.

Od 24 marca 2020 r. w związku ze stanem zagrożenia epidemicznego w Polsce, Rada Nadzorcza Funduszu wprowadziła „Szczególne zasady dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach stanowiące rozwiązania pomocowe dla beneficjentów w związku z sytuacją zaistniałą na skutek COVID-19”¹⁷. Wg ww. zasad, bieg terminów nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu (dotyczy terminu na uzupełnienie wniosku, terminu na zawarcie umowy o dofinansowanie i terminu złożenia dokumentów stanowiących podstawę wypłaty raty lub całości udzielonego dofinansowania oraz potwierdzenia osiągnięcia założonych efektów (rzeczowych i ekologicznych).

Fundusz na każdym etapie rozpatrywania wniosku mógł zażądać uzupełnień od wnioskodawcy. Wnioskodawca powinien zostać pisemnie poinformowany o podjęciu uchwały o dofinansowaniu, o utracie mocy uchwały lub o odmowie dofinansowania. Umowa z beneficjentem powinna zostać zawarta po wyborze przez beneficjenta wykonawców i/lub dostawców.

Dofinansowanie w każdym przypadku odbywało się na podstawie umowy zawartej z beneficjentem. Wypłata rat dofinansowania uzależniona była od zaakceptowania przez Fundusz rozliczenia odzwierciedlającego bieżący stan realizacji zadania, z uwzględnieniem kwot planowanych do wypłaty. Rozliczenie zadań w ramach wszystkich ww. programów odbywało się na podstawie sprawozdania końcowego i załączonych do niego dokumentów¹⁸.

(akta kontroli str. 58-144, 152-159, 164-180)

NIK zwraca uwagę na brak określenia w uregulowaniach wewnętrznych Funduszu terminu na rozpatrywanie wniosków o dofinansowanie (Fundusz ustalił wyłącznie termin na poinformowanie wnioskodawcy o kompletności wniosku lub o brakach uniemożliwiających jego rozpatrzenie oraz termin na zawarcie umowy). Nieokreślenie terminu na rozpatrzenie kompletnego wniosku beneficjenta zdaniem Izby powoduje, że wnioskodawca nie ma możliwości przewidzenia maksymalnego czasu jaki upłynie od dnia złożenia kompletnego wniosku do dnia zawarcia umowy, a informacja taka jest istotnym elementem w harmonogramie i montażu finansowym planowanego zadania.

1.1.5. Pierwotny plan wydatków na realizację zadań z zakresu gospodarki ściekowej zgodnych z listą zadań priorytetowych w roku 2018 i 2019 został zwiększony na skutek zgłoszonego przez beneficjentów wyższego zapotrzebowania. Plan pierwotny na 2018 r. wynosił 49.600,0 tys. zł, a plan ostateczny 54.600,0 tys. zł. Plan pierwotny na 2019 r. wynosił 57.600,0 tys. zł, a plan ostateczny

¹⁶ Możliwość przedłużenia terminu do 90 dni obowiązywała do 30 kwietnia 2018 r. W pozostałym okresie objętym kontrolą obowiązywały zasady, zgodnie z którymi termin przedłużenia wynosił 180 dni.

¹⁷ Uchwała nr 154/2020 z dnia 10 czerwca 2020 r.

¹⁸ Zgodnie z „Zasadami udzielania dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach”

70.094,0 tys. zł. Plan pierwotny na 2020 r. do dnia 30 września 2020 r. nie zmienił się - wynosił 49.726,0 tys. zł.

Planowane pierwotnie i ostatecznie wydatki Funduszu na realizację programu „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego” w każdym roku okresu objętego kontrolą nie różniły się istotnie (różnice wynosiły ok. 1%).

(akta kontroli str. 203-204)

1.6. Wydatki na finansowanie zadań związanych z gospodarką ściekową w gminach zrealizowane w okresie objętym kontrolą wyniosły 143.449,1 tys. zł, w tym:

- 127.663,2 tys. zł w przypadku zadań zgodnych z listą przedsięwzięć priorytetowych, w tym 127.231,0 tys. zł w formie pożyczek i 432,2 tys. zł w formie dotacji. Z ww. kwoty 85.613,5 tys. zł dotyczyło zadań ujętych w ASPOŚK 2017,
- 15.567,9 tys. zł na realizację programu „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego”, w tym 9.240,6 tys. zł w formie pożyczek i 6.327,3 tys. zł w formie dotacji¹⁹,
- 218,0 tys. zł w postaci pożyczek na realizację „Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK”.

(akta kontroli str. 189)

2. Dofinansowanie realizacji zadań z zakresu gospodarki ściekowej

2.1. W okresie objętym kontrolą Fundusz realizował łącznie 103 umowy z zakresu gospodarki ściekowej, w tym:

- 85 umów o łącznej wartości 142.490,0 tys. zł na realizację zadań zgodnych z listą przedsięwzięć priorytetowych²⁰,
- 16 umów o łącznej wartości 4.016,0 tys. zł dotyczyło programu „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego”,
- 2 umowy o łącznej wartości 511,0 tys. zł dotyczyły „Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK”.

Łączna wartość wszystkich ww. umów wyniosła 147.017,0 tys. zł, z tego 144.961,0 tys. zł pożyczek i 2.056,0 tys. zł dotacji. Wydatki te zostały sfinansowane ze środków krajowych, z tego 511,0 tys. zł ze środków NFOŚiGW, a w pozostałym zakresie ze środków Funduszu.

(akta kontroli str. 187)

2.2. W okresie objętym kontrolą Fundusz rozpatrywał łącznie 127 wniosków z zakresu gospodarki ściekowej, w tym:

- 114 wniosków na realizację zadań zgodnych z listą przedsięwzięć priorytetowych²¹,
- 10 wniosków dotyczyło programu „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami

¹⁹ Wydatki na ten cel od początku funkcjonowania programu wyniosły 24.364,7 tys. zł.

²⁰ 9 dotyczyło wniosków o dofinansowanie złożonych do Funduszu przed 2018 r., 43 dotyczyło wniosków złożonych w 2018 r. 25 – wniosków złożonych w 2019 r. i 8 wniosków złożonych w 2020 r.

²¹ 13 wniosków o dofinansowanie złożonych do Funduszu przed 2018 r., 48 wniosków złożonych w 2018 r., 33 wnioski złożone w 2019 r. i 20 wniosków złożonych w 2020 r.

kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego”,

- 3 wnioski dotyczyły „Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK”.

Łączne planowane koszty realizacji ww. 127 wniosków wynosiły 566.283,0 tys. zł, natomiast wnioskowane dofinansowanie łącznie wyniosło 196.282,0 tys. zł, z tego 185.570,0 tys. zł w formie pożyczki i 10.712,0 tys. zł w formie dotacji.

(akta kontroli str. 187)

2.3. W okresie objętym kontrolą Fundusz odrzucił pięć wniosków o dofinansowanie realizacji zadań z zakresu gospodarki ściekowej. Przyczynami odrzucenia czterech wniosków było nieuzupełnienie braków formalnych w wyznaczonym terminie (m.in. brak pozwolenia wodno-prawnego, brak planu sytuacyjnego, wielokrotne przesuwanie terminu uzupełnienia dokumentów ze względów na ponowne braki, brak zgłoszenia budowy oczyszczalni). W jednym przypadku Fundusz odrzucił wniosek ze względu na złożenie wniosku o dofinansowanie zadania na podstawie zasad nieobowiązujących w momencie składania wniosku²².

Wszystkie wnioski zostały odrzucone zasadnie.

(akta kontroli str. 392)

2.4. W okresie objętym kontrolą 10 wnioskodawców wycofało swoje wnioski o dofinansowanie zadań z zakresu gospodarki ściekowej:

- sześć na realizację zadań zgodnych z listą przedsięwzięć priorytetowych,
- trzy na realizację programu „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego”,
- jeden na realizację programu „Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK”.

Przyczynami wycofania sześciu wniosków były przede wszystkim kwestie finansowe i organizacyjne beneficjentów. W czterech przypadkach wnioskodawcy nie podali przyczyny rezygnacji z dofinansowania.

(akta kontroli str. 393)

2.5. W okresie objętym kontrolą Fundusz zawarł łącznie 100 umów z zakresu gospodarki ściekowej, w tym:

- 88 umów o łącznej wartości 145.946,0 tys. zł na realizację zadań zgodnych z listą przedsięwzięć priorytetowych²³,
- 10 umów o łącznej wartości 3.548,0 tys. zł dotyczyło programu „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego”,
- 2 umowy o łącznej wartości 511,0 tys. zł dotyczyły „Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK”.

Łączna wartość wszystkich ww. umów wyniosła 150.005,0 tys. zł, z tego 147.951,0 tys. zł pożyczek i 2.054,0 tys. zł dotacji. Wydatki te zostały sfinansowane ze środków krajowych.

(akta kontroli str.187)

2.6. Wartość umów dofinansowania nie zawsze odpowiadała wnioskowanym pierwotnie kwotom. Wynikało to m.in. z niewłaściwego ustalenia przez

²² Wniosek złożony na szczególnych zasadach które obowiązywały w realizowanym programie przed okresem objętym kontrolą tj. przed 2017 r. Gmina ponownie złożyła wniosek – został rozpatrzony pozytywnie.

²³ 12 dotyczyło wniosków o dofinansowanie złożonych do Funduszu przed 2018 r., 43 dotyczyło wniosków złożonych w 2018 r., 25 – wniosków złożonych w 2019 r. i 8 wniosków złożonych w 2020 r.

wnoszących kosztów kwalifikowanych oraz zmian w harmonogramach. W takich przypadkach wnioski były korygowane. W żadnym zbadanym przypadku²⁴ nie stwierdzono aby wnioskodawcy (w związku z otrzymaniem dofinansowania w niższej od wnioskowanej pierwotnie kwoty) sygnalizowali brak możliwości spełnienia zakładanych efektów ekologicznych.

(akta kontroli str. 181-186, 395)

2.7. W Funduszu przestrzegano zasad oceny wniosków przewidzianych dla obu realizowanych programów oraz zadań zgodnych z listą przedsięwzięć priorytetowych, w tym terminów przewidzianych na kolejne etapy oceny. We wszystkich przypadkach termin na weryfikację kompletności wniosku wynosił do 30 dni, z możliwością jego przedłużenia do 90 lub 180 dni w przypadku dużej ilości rozpatrywanych wniosków. Na 33 zbadane wnioski Fundusz skorzystał z możliwości wydłużenia tego terminu w 11 przypadkach²⁵.

(akta kontroli str. 181-186)

2.8. Umowy o dofinansowanie zawierane były w terminach określonych w obowiązujących „Zasadach dofinansowania udzielania dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach”. W 26 przypadkach umowa z beneficjentem została zawarta w ciągu 4 miesięcy od dnia podjęcia uchwały przez właściwy organ Funduszu, w jednym przypadku w terminie późniejszym – na wniosek beneficjenta, a w dwóch przypadkach po upływie 4,5 i 5 miesięcy (oba przypadki obejmowały okres obowiązywania „Szczególnych zasad dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach stanowiące rozwiązania pomocowe dla beneficjentów w związku z sytuacją zaistniałą na skutek COVID-19”). Wnioskodawcy każdorazowo byli pisemnie informowani o fakcie przyznania dofinansowania i czasie obowiązywania uchwały (tj. ostatecznym terminie podpisania umowy)²⁶.

(akta kontroli str. 181-186)

2.9. W okresie objętym kontrolą Funduszu wypłacił 143.448,9 tys. zł z tytułu pozytywnie zaopiniowanych 240 rozliczeń²⁷.

(akta kontroli str. 394)

2.10. Fundusz prawidłowo rozpatrywał wnioski o płatność/rozliczenie zaliczki, a wynikające z rozliczeń kwoty były wypłacane terminowo. Terminy płatności oraz zasady rozliczania transz były określane w umowach z beneficjentami. Wypłata rat dofinansowania w każdym przypadku uzależniona była od złożenia przez beneficjenta rozliczenia wnioskowanej transzy odzwierciedlającego bieżący stan realizacji zadania, z uwzględnieniem kwot planowanych do wypłaty i zaakceptowania rozliczenia przez Fundusz.

(akta kontroli str.181-186)

2.11. W ramach rozliczania poszczególnych płatności, pracownicy Funduszu potwierdzali uzyskanie przez beneficjentów efektów rzeczowych. Odbywało się to poprzez weryfikację składanego przez beneficjenta rozliczenia transz/płatności i załączanych do niego dokumentów tj.: kopii faktur, częściowych protokołów odbioru robót.

(akta kontroli str.181-186)

---

²⁴ Ustalono na próbie 33 przypadków. Kolejne ustalenia w zakresie wniosków zostały dokonane na takiej (tj. 33-elementowej) próbie.

²⁵ Prezes Funduszu wyjaśnił, że intencją wskazanych wyżej zapisów było automatyczne wydłużenie terminów do 90 i 180 dni w sytuacji wpływu dużej ilości wniosków do Funduszu.

²⁶ Ustalono na próbie wynoszącej 29 przypadków.

²⁷ Fundusz nie dysponuje informacjami o ilości rozliczeń wymagających aktualizacji.

3. Rozliczanie umów o dofinansowanie zadań z zakresu gospodarki ściekowej

3.1. W okresie objętym kontrolą zakończone zostały 103 przedsięwzięcia z zakresu gospodarki ściekowej dofinansowane ze środków Funduszu, z tego:

- 93 na realizację zadań zgodnych z listą przedsięwzięć priorytetowych (o ostatecznej wartości 71.108,4 tys. zł),
- Dziewięć na realizację programu „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego” (o ostatecznej wartości 16.624,3 tys. zł.),
- jedno na realizację programu „Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK” (o ostatecznej wartości 70,0 tys. zł).

Złożone w tym okresie 103 wnioski o rozliczenie końcowe miały łączną wartość 87.562,8 tys. zł i w takiej kwocie zostały rozliczone²⁸.

(akta kontroli str.190-191)

3.2. Ostatecznie rozliczone dofinansowanie w okresie objętym kontrolą było o 4% niższe od pierwotnej wartości umów objętych rozliczeniami końcowymi (które łącznie wyniosły 91.561,4 tys. zł). Różnica pomiędzy kwotami pierwotnie udzielonego dofinansowania, a ostatecznymi kwotami uznanymi za rozliczone w ramach zawartych umów były następstwem m.in.: zawarcia aneksów do umów, które dotyczyły zmiany wartości zadań po rozstrzygnięciu postępowań przetargowych, zmianą montażu finansowego zadania oraz zastosowania sankcji umownych z tytułu niedotrzymania umownego terminu zakończenia zadania.

(akta kontroli str.190)

3.3. W latach 2018-2019 Fundusz przeprowadził 74 kontrole przedsięwzięć związanych z gospodarką ściekową, które dofinansował. Wszystkie obejmowały zadania finansowane w ramach list zadań priorytetowych. W roku 2020 z uwagi na stan epidemii Fundusz zaprzestał kontroli w terenie. W efekcie w tym roku Fundusz przeprowadził 7 kontroli²⁹, z czego żadna nie dotyczyła przedsięwzięć z zakresu gospodarki ściekowej.

(akta kontroli str. 206-210)

59 z ww. kontroli wykazało, że realizacja zadań przebiegała zgodnie z umowami. W pozostałych przypadkach stwierdzono: zakończenie zadań po terminie przewidzianym w umowie, realizowanie zadań niezgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym, nieosiągnięcie lub zagrożenie osiągnięcia zaplanowanego efektu ekologicznego (pięć przypadków) i niewłaściwe rozliczenie środków (w takim przypadku zobowiązano beneficjenta do weryfikacji/korekty przygotowanych rozliczeń).

(akta kontroli str. 211-212)

3.4. W Funduszu przestrzegano zasad końcowego rozliczenia dofinansowanych inwestycji. Beneficjenci każdorazowo zobowiązani byli do przedłożenia rozliczenia końcowego dofinansowanego zadania. Sprawozdanie obejmowało zakres rzeczowy

---

²⁸ Fundusz nie dysponuje ewidencją umożliwiającą wydzielenie z liczby i wartości złożonych rozliczeń końcowych, zadań realizowanych w ramach AKPOŚK 2017.

²⁹ Do marca 2020 r.

oraz osiągnięty efekt ekologiczny. Ostatnia transza dofinansowania wypłacana była po zatwierdzeniu przez Fundusz rozliczenia końcowego³⁰.

(akta kontroli str. 181-186)

3.5. Realizacja zakończonych zadań została rozliczona pod względem osiągnięcia efektów rzeczowych i ekologicznych. Fundusz weryfikował uzyskane efekty poprzez sprawdzanie dokumentacji załączanej do rozliczenia końcowego, tj.: kopii faktur, protokołów odbioru robót, zawiadomień o zakończeniu budowy oraz zestawień liczby podłączeń do sieci. Ponadto pracownicy Funduszu przeprowadzali kontrole na miejscu, w trakcie których potwierdzano uzyskane efekty rzeczowe i ekologiczne³¹. Z badanej próby, spośród 17 zadań, których termin realizacji przypadła do dnia 30 września 2020 r., pracownicy Funduszu skontrolowali pięć, z tego trzy kontrole przeprowadzono w trakcie realizacji zadania, a dwie po ich zakończeniu.

Beneficjenci potwierdzali uzyskanie efektu ekologicznego w sposób zgodny z umowami zawartymi z Funduszem. W tym celu przedkładali m.in. takie dokumenty jak: informacja o ilości ścieków odprowadzanych do oczyszczalni po wykonaniu kanalizacji ($m^3/dobę$), zestawienie liczby podłączeń do budynków sporządzone do dnia osiągnięcia efektu ekologicznego oraz informacja o liczbie dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków (RLM). Najczęściej dokumenty te przedkładane były w formie oświadczeń. Z 16 zbadanych przypadków, w których termin potwierdzenia uzyskania efektu ekologicznego przypadła do 30 września 2020 r., w 12 przypadkach całość efektów ekologicznych została udokumentowana oświadczeniami beneficjentów.

(akta kontroli str. 181-186, 195-199, 395)

W okresie objętym kontrolą beneficjenci osiągnęli następujące efekty ekologiczne w ramach zadań współfinansowanych przez Fundusz dotyczących zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych:

- stworzono możliwość (po wykonaniu inwestycji) odprowadzania ścieków oczyszczonych w ilości $8.023,8 m^3/dobę$ spełniających parametry określone w decyzjach pozwoleń wodnoprawnych,
- przyłączono 5.748 budynków do nowo wybudowanej kanalizacji,
- z ulepszonych oczyszczania ścieków (po wybudowaniu nowej kanalizacji sanitarnej) dodatkowo korzysta 39.747 osób,
- z ulepszonych oczyszczania ścieków (po przyłączeniu do wybudowanej/zmodernizowanej oczyszczalni ścieków) dodatkowo korzysta 93.717 osób,
- do użytkowania oddano oczyszczalnię ścieków o maksymalnej przepustowości $17.000 m^3/dobę$ oraz oczyszczalnię ścieków o maksymalnej przepustowości 41.034 RLM³²,
- ilość ścieków oczyszczonych w dniu uruchomienia oczyszczalni – $6.974,5 m^3/dobę$,

³⁰ Ustalono na podstawie próby 20 zakończonych zadań dofinansowanych przez Fundusz: 17 zadań finansowanych w ramach listy zadań priorytetowych, 2 zadania w ramach programu „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego” i jedno w ramach programu „Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK”.

³¹ W przypadku kontroli przeprowadzonych po zakończeniu zadania.

³² RLM - równoważna liczba mieszkańców.

- Ilość ścieków odprowadzanych do oczyszczalni nowo wybudowaną kanalizacją – 3.678,12 m³/dobę.

W okresie tym Fundusz współfinansował m.in. budowę 309.307,7 mb kanalizacji sanitarnej, budowę 405 przydomowych oczyszczalni ścieków, 105 przepompowni, sześciu separatorów i jednej stacji zlewnej ścieków.

Przykładowe zadania zakończone w okresie objętym kontrolą, współfinansowane przez Fundusz to:

- ochrona zbiornika wody pitnej Dzieckowice poprzez budowę kanalizacji sanitarnej dla Miasta Imielin (etap II, obszar 4) w wyniku której zbudowano 21,3 km sieci kanalizacji sanitarnej, 3 przepompownie ścieków, wykonano 157 połączeń do budynków, a z ulepszonego oczyszczania ścieków korzysta 628 osób,
- budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej z przyłączami w Kruszynie, w wyniku której zbudowano 7,2 km sieci kanalizacji sanitarnej, 1 przepompownię ścieków, wykonano 92 połączenia do budynków, a z ulepszonego oczyszczania ścieków korzysta 633 osoby,
- budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Dębowiec w wyniku której zbudowano 16,3 km sieci kanalizacji sanitarnej, 4 przepompownie ścieków, wykonano 108 połączenia do budynków, a z ulepszonego oczyszczania ścieków korzysta 544 osób,
- budowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej w Ziemięcicach (ul. Polna i Słoneczna) w wyniku której zbudowano 1,7 km sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej, wykonano 34 połączenia wodociągowe i 23 połączenia kanalizacyjne do budynków, a z ulepszonego oczyszczania ścieków korzysta 70 osób.

(akta kontroli str. 213-217, 416)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania.

Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, dnia 22 marca 2021 r.

Kontroler
Joanna Paliga
Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....